

- **שם המחקר:** התפתחות האינטליגנציה והזיכרון בקרב מתבגרים ומבוגרים עם תסמונת דאון בזיקה לשלושה נתיבים: לקוי, יציב או מתמשך (מפצה) ותרומת גורמים אנדוגניים ואקסוגניים למדדים אלה.
- **שנה:** 2018
- **סוג מחקר:** דוקטורט
- **מס' קטלוגי:** 628
- **שמות החוקרים:** נעה בוסתן בהנחיית: פרופ' חפציבה ליפשיץ.
- **רשות המחקר:** בית ספר לחינוך, אוניברסיטת בר אילן.

תקציר מנהלים

מחקר זה נערך בסיוע מענק מקרן שלם.

תמצית

מטרות המחקר היו: א. בדיקת נתיבי התפתחות האינטליגנציה והזיכרון בקרב מתבגרים ומבוגרים עם תסמונת דאון ($IQ = 50-70$) בארבע קוהורטים: מתבגרים (גילאי 16-21), מבוגרים (30-45), גיל העמידה (46-59), וגיל הזהב (60+), לאור שלושה נתיבים: לקוי, יציב או מתמשך (מפצה). ב. בדיקת תרומת משתנים אנדוגניים ואקסוגניים למדדי האינטליגנציה והזיכרון של הנבדקים מגילאי 30 ואילך. במחקר השתתפו 80 מתבגרים ומבוגרים עם ת"ד. נמצא כי מההתבגרות לבגרות נמצאה התפתחות על פי הנתיב המתמשך (מפצה) והיציב. בבגרות, נמצאה התפתחות על פי הנתיב היציב והמפצה (יעילות השליפה). בנוסף, נמצאה תרומה להשתתפות בפעילויות פנאי קוגניטיביות, בכל המדדים הממתנת השפעת הירידה הפיזיולוגית (בריאותית) והתפקודית.

רקע

המחקר הנוכחי מתחלק לשני חלקים. מטרת החלק הראשון הייתה בדיקת נתיבי התפתחות האינטליגנציה (קריסטלית ופלאאידית) והזיכרון (עבודה ואפיזודי לטווח ארוך), של מתבגרים ומבוגרים עם תסמונת דאון (להלן ת"ד) ($IQ = 50-70$), בארבע קוהורטים: מתבגרים (גילאי 16-21), מבוגרים (30-45), גיל העמידה (46-59), וגיל הזהב (60+). ההתפתחות הקוגניטיבית נבדקה לאור שלושה מודלים אפשריים של התפתחות האינטליגנציה באוכלוסיה עם מוגבלות שכלית, בהשוואה לאוכלוסיה עם התפתחות תקינה (Zeaman, 1970 & Fisher): נתיב לקוי (IT – Impaired Trajectory), יציב (ST – Stable Trajectory) ומתמשך (מפצה) (CT – Continuous Trajectory). מטרת החלק השני הייתה בדיקת תרומת משתנים אנדוגניים (גיל, רמת אינטליגנציה ושינויים פיזיולוגיים ותפקודיים עם העלייה בגיל), ומשתנים אקסוגניים (השתתפות בפעילויות פנאי קוגניטיביות), על מדדי האינטליגנציה והזיכרון של הנבדקים מגילאי 30 ואילך. חלק זה מבוסס על תיאוריית "הפעילות הקוגניטיבית" (Wilson & CA) (Bennett, 2003), לפיה באוכלוסיה עם התפתחות תקינה להשתתפות בפעילויות פנאי קוגניטיביות בתקופת הבגרות, השפעה על היכולת הקוגניטיבית של אנשים מבוגרים בטווח המיידני וכן היא עשויה למנוע ירידה קוגניטיבית ולהפחית סיכון לחלות באלצהיימר, בעתיד.

שיטת המחקר

המחקר הנוכחי הנו מחקר רוחב בו נערכה השוואה בין קבוצות אנשים בארבע קבוצות גיל, בנקודת זמן אחת. במחקר זה נבדקו לראשונה, נתיבי התפתחות קוגניטיבית במדדי אינטליגנציה וזיכרון מתקופת ההתבגרות (גיל 16), ועד תקופת גיל הזהב (+60), בקרב אוכלוסיה עם ת"ד, בארבע קוהורטים (16-21; 30-45; 46-59; ו +60). על כן בניתוח הממצאים, נעשה שימוש בהיגדים כדוגמת: "ציונים בקבוצות גיל X גבוהים / נמוכים מהציונים בקבוצת גיל Y". עם זאת, ממצאי הציונים במבחנים עשויים לשמש אינדיקציה לעליה או לירידה בהישגים. תקוותינו היא כי נתוני המחקר הנוכחי, ישמשו בסיס למחקרי אורך בעתיד.

ממצאים עיקריים ודיון

מסקנות

המלצות למחקרי המשך

- [לפריט המלא](#)
- [למאגר המחקרים של קרן שלם](#)
- [למאגר כלי המחקר של קרן שלם](#)